

אופיואידים: היבטים חדשים: השריית הירפאלגזיה ע"י אופיואידים ד"ר אילון איזנברג, היחידה לשיכוך כאב, מרכז רפואי רמב"ם, חיפה

אופיואידים הינם משככי כאב רבי עוצמה המפחיתים כאב חד כרוני וסרטני. בשנים האחרונות החלו להצטבר עדויות על פיהן עשויים אופיואידים, בניסיונות שונות, לגרום לאפקט פרדוקסלי, כלומר לגרום להחרפת כאב ולהיפראלגזיה במקום לשיכוך כאב. סקירה סיסטמטית של המאמרים העוסקים ב Preemptive analgesia באמצעות אופיואידים, מעמידה בספק את יעילות השיטה בהפחתת כאב שלאחר ניתוח. יתרה מזו, על פי מספר מאמרים, מתן תוך ניתוחי של אופיואידים מעלה את עוצמת הכאב שלאחר ניתוח וצריכת האופיואידים הנדרשת לשם שיכוח. ממודלים של כאב ניסויי חד בבעלי חיים ובבני אדם עולה תמונה דומה. ממטה-אנליזה של המאמרים העוסקים בהשפעת אופיואידים על כאב נירופתי עולה כי מתן קצר מועד של אופיואידים אינו משכך כאב זה באופן עקבי, בעוד שמתן אופיואידים לטווח ארוך גורם להפחתת כאב חד משמעותית. בניסוי שנערך לאחרונה ביחידה לשיכוך כאב ברמב"ם לא נמצאה עדות לקיום היפראלגזיה מכאנית ותרמית אצל חולי כאב כרוני שטופלו באופיואידים באורח פומי, בהשוואה לחולי כאב כרוני שטופלו בתרופות לא אופיואידיות. בניסוי נוסף אצל נרקומנים המכורים לאופיואידים (הרואין ו/או מטדון) נמצאה עדות להיפראלגזיה לקור בעודם חשופים להשפעת האופיואידים ולמשך ארבעה שבועות לאחר גמילה מוצלחת. המנגנונים האפשריים הגורמים להשריית ההיפראלגזיה מתמקדים בשינויים החלים במערכת הפרו-נוציצפטיית (NMDA) ו/או האנטי-נוציצפטיבית, כתוצאה מן השימוש באופיואידים.